نگاهی به عملکرد شرکت ملی نفت ایران

تداوم تدبیر و امید در نفت

مشعل- بررسی عملکرد نفت ایران، آیینه تمام‌نمای تداوم تدبیر و امیدی است که از شعارهای کلیدی دولت یازدهم و دوازدهم بوده است. تمرکز بر توسعه میادین مشترک نفتی و گازی به عنوان یکی از سیاست‌های مهم در این حوزه نشان می‌دهد، تولید نفت در میدان‌های مشترک غرب کارون به بیش از ۳۵۰ هزار بشکه در روز رسیده و پارس جنوبی هم گام‌های پایانی توسعه را پشت سر می‌گذارد؛ تلاشی که در این موارد محدود نشده و می‌توان فهرستی از اقدام‌های انجام شده و در حال انجام را مورد اشاره قرار داد. کشورمان با داشتن ذخایر غنی نفت و گاز و دارا بودن رتبه نخست ذخایر هیدروکربوری در جهان، توانسته است به یکی از وزنه‌های اصلی در تامین انرژی جهانی بدل شود؛ حال آنکه سال‌هاست عنوان دومین شرکت بزرگ نفتی جهان به شرکت ملی نفت ایران به عنوان بازوی توانمند صنعت نفت کشورمان در اکتشاف، حفاری، استخراج و تولید منابع هیدروکربوری اختصاص یافته است. از این منظر تلاش شده است تا به سیاست‌های اصلی صنعت نفت کشورمان، در لوای فعالیت‌های گسترده این شرکت به عنوان یکی از اعضای اصلی و تاثیر گذار در اوپک و پرچمدار همکاری‌های منطقه‌ای و جهانی در خاورمیانه، جامه عمل پوشانده شود. بر این مبنا، تکمیل ظرفیت فازهای ۱۳، ۱۴ و ۲۲ تا ۲۴ پارس جنوبی، افزایش ظرفیت تولید نفت‌خام میدان‌های مشترک غرب کارون و احداث خط لوله گوره-جاسک و پایانه صادراتی نفت خام در بندر جاسک از جمله راهبردهایی است که از سوی وزیر نفت به عنوان محورهای اصلی فعالیت شرکت ملی نفت ایران در سال ۹۸ ابلاغ شده و پیش بینی می‌شود که با دستیابی به آنها، بخش عمده‌ای از اهداف ترسیم شده در افق چشم انداز توسعه اقتصادی و سیاسی کشورمان محقق شود.

پارس جنوبی؛ خط مقدم توسعه صنعت نفت

میدان مشترک پارس جنوبی، تبلور عزم و اراده در صنعت نفت ایران و مهمترین اقدام دولت تدبیر و امید در شکوفایی صنعت نفت است. این میدان مشترک به‌عنوان بزرگ‌ترین مخزن گازی کشور به تنهایی نیمی از ذخایر گاز طبیعی ایران را در خود جای داده است. اهمیت این میدان مشترک به‌حدی است که‌بخش مهمی از برنامه‌های توسعه‌ای شرکت‌ملی نفت ایران به آن اختصاص یافته است. در مسیر دستیابی به این هدف، در طول حیات دولت تدبیر و امید، از ابتدا نقشه راه بر این اساس استوار شد که‌به‌جای بهره‌برداری از تمامی فازها، استراتژی تمرکز بر فازهای قدیمی‌تر و تکمیل آنها در اولویت قرار گیرد. این استراتژی در سال ۹۳ جواب داد و در پایان این سال فاز ۱۲ به‌عنوان بزرگ‌ترین فاز پارس‌جنوبی با ظرفیت تولید سه فاز استاندارد گازی با حضور رئیس‌جمهور رسما به بهره‌برداری رسید. بلافاصله بعد از آن فازهای ۱۵ و ۱۶ در سال ۹۴ مورد بهره‌برداری قرار گرفت و در سال آخر دولت یازدهم نیز فازهای ۱۷، ۱۸ و ۱۹، ۲۰، ۲۱ (معادل ۶ فاز استاندارد) با هم به تولید رسیدند. از این تاریخ، تولید ایران با کشور رقیب (قطر) بعد از ۱۲ سال تقریبا برابر شد. در سال نخست دولت دوازدهم نیز فاز ۱۴ به گاز رسید و فازهای ۱۳، ۲۲، ۲۳ و ۲۴ نیز در اسفندماه گذشته با حضور رئیس جمهوری افتتاح شد و به مدار تولید آمد. بنا بر برنامه‌ریزی انجام شده، با توسعه کامل فازهای تعریف‌شده در پارس جنوبی، ظرفیت تولید گاز از این میدان مشترک به بیش از ۸۰۰ میلیون متر مکعب در روز و میعانات گازی افزون بر یک میلیون بشکه در روز خواهد رسید. این موضوع در راستای تکلیف افزایش تولید نفت و گاز خواهد بود که از محورهای تخصصی اقتصاد مقاومتی در حوزه نفت و گاز است.

نصب سومین سکوی فاز ۱۴ پارس جنوبی

به‌مدد تلاش‌های صورت گرفته، توسعه پارس جنوبی در پنج سال ابتدایی دولت تدبیر و امید به نقطه پایان رسیده و با اتمام بهره‌برداری از فاز ۱۴ در نیمه نخست امسال، عملا پرونده توسعه این منطقه بسته می‌شود. بر این اساس، با احتساب عملیاتی شدن دو سکوی دریایی از فاز ۱۴ پارس جنوبی، در مجموع در سال ۹۷، تعداد ۶ عرشه دریایی در مدار تولید قرار گرفت که رکورد جدیدی در اجرای پروژه‌های پارس جنوبی است. با این وجود با نصب سومین سکوی تولیدی فاز ۱۴ پارس جنوبی در ۲۲ تیر امسال، پروژه بهره‌برداری از این فاز به خط پایان نزدیک شد. با بهره‌برداری از سکوی 14B، علاوه بر تولید گاز شیرین، روزانه ۲۰ هزار بشکه میعانات گازی و ۱۰۰ تن گوگرد و سالانه ۲۵۰ هزار تن گاز مایع و ۲۵۰ هزار تن اتان فرآوری می‌شود که از این منظر، ظرفیت تولید گاز در بخش فراساحل فاز ۱۴ پارس جنوبی به ۴۲ میلیون متر مکعب گاز (معادل یک و نیم میلیارد فوت مکعب) در روز خواهد رسید. در عین حال با توجه به پیشرفت مطلوب پروژه تولید میعانات گازی پالایشگاه فازهای ۳ و ۲ پارس جنوبی، پیش‌بینی می‌شود که این واحد تا پایان سال جاری به بهره‌برداری برسد. تنها با بهره‌برداری از این پروژه، امکان شیرین‌سازی روزانه ۸۰ هزار بشکه میعانات گازی پالایشگاه فازهای ۳ و ۲ پارس جنوبی فراهم می‌شود که گام بزرگی در مسیر خودکفایی در صنعت نفت خواهد بود.

تولید هزار میلیون متر مکعب گاز در آینده‌ای نزدیک

توسعه پارس جنوبی، جهش بزرگی در تولید گاز کشور خواهد بود، به طوری که با تکمیل فاز ۱۴ به عنوان آخرین فاز پارس جنوبی، تولید روزانه گاز ایران از مرز هزار میلیون متر مکعب در روز عبور خواهد کرد. میانگین تولید واقعی گاز در ۱۰ ماه نخست سال گذشته ۸۴۱ میلیون متر مکعب در روز بوده که پیش بینی می‌شود با توجه به میزان تقاضا، مجموع تولید گاز کشور در سال ۹۸ به ۸۸۰ میلیون متر مکعب و در سال ۹۹ به ۹۵۰ میلیون متر مکعب در روز برسد و از این رهگذر، میزان تولید این هیدروکربور ارزشمند در آینده ای نزدیک از مرز هزار میلیون متر مکعب در روز نیز بگذرد.

توسعه غرب کارون

توسعه میدان‌های مشترک غرب کارون به دلیل همپوشانی منابع هیدروکربوری آن با کشور عراق، یکی دیگر از اهداف مهم توسعه‌ای در شرکت ملی نفت ایران است که ظرفیت تولید نفت خام کشور را به طور چشمگیری افزایش داده و موجب تقویت جایگاه کشور در بازارهای بین‌المللی انرژی خواهد شد. بر اساس هدف‌گذاری انجام‌شده طی سال گذشته نیز تلاش برای افزایش ظرفیت تولید نفت تا ۳۵۰ هزار بشکه در روز در غرب کارون ادامه داشته و این روند امسال نیز ادامه می‌یابد. این در حالی است که بخشی از افزایش تولید روزانه نفت میدان آزادگان جنوبی با استفاده از دستگاه فراورش سیار به میزان ۴۰ تا ۵۰ هزار بشکه انجام می‌شود که این شیوه تولید نفت می‌تواند در دیگر میدان‌های مشترک نیز عملیاتی شود. از دیگر اولویت‌های توسعه ای شرکت ملی نفت ایران همسو با افزایش ظرفیت تولید، انتقال و صادرات نفت در منطقه غرب کارون، می‌توان به توسعه فاز نخست میدان‌های آزادگان جنوبی، یاران جنوبی و فاز دوم میادین یادآوران و آزادگان شمالی، طرح خطوط لوله و تاسیسات جانبی و طرح احداث خط لوله انتقال نفت گوره-جاسک و پایانه جاسک با سقف سرمایه گذاری تقریبی ۱۵ میلیارد دلار اشاره کرد که در مجموع، طرح یکپارچه توسعه میدان‌های مشترک نفتی غرب کارون را شامل می‌شود.

احداث خط لوله گوره-جاسک

یکی از مهمترین طرح‌های در دست اقدام شرکت ملی نفت ایران در مسیر توسعه همه‌جانبه صنعت‌نفت، طرح استراتژیک‌وملی انتقال نفت خام گوره به جاسک و تاسیسات نفتی بندر جاسک است. این طرح پراهمیت، با هدف انتقال یک میلیون بشکه نفت خام سبک و سنگین صادراتی در روز از طریق یک خط لوله ۴۲ اینچی با طول تقریبی هزار کیلومتر و با استفاده از پنج تلمبه‌خانه بین‌راهی و ۲ ایستگاه توپکرانی، همچنین تعداد ۱۱ پست برق و خطوط انتقال برق به طول تقریبی ۱۸۰ کیلومتر، در دستور کار شرکت ملی نفت ایران قرار دارد. این طرح شامل پایانه دریافت نفت، ۲۰ مخزن به ظرفیت مجموع ۱۰ میلیون بشکه و تاسیسات جانبی شامل ۳ عدد گوی شناور و اسکله صادراتی است. با آغاز عملیات مسیرسازی و احداث جاده‌های دسترسی در هر ۶ پروژه تعریف شده در طرح احداث خط لوله انتقال نفت خام گوره-جاسک و تاسیسات بین‌راهی و پایانه مربوط به آن در مرداد امسال، گام بلندی در مسیر تحقق راهبرد توسعه ای صنعت نفت در منطقه غرب کارون برداشته شد؛ گامی که به‌نهایی شدن این پروژه ارزشمند در سال آینده می‌انجامد. در عین حال، بهره گیری حداکثری از توان و ظرفیت‌های داخلی در این طرح استراتژیک و ملی، باعث شده تا نزدیک به ۶۰ درصد از لوله‌های جریانی مورد نیاز با توان بخش داخل ساخته و تامین شود. در اجرای این طرح، برای نخستین بار تولید شمش، تختال و ورق، متناسب با استانداردهای مورد نیاز از سنگ معدن آهن فراهم شد و از این تاریخ، صنعت نفت قادر خواهد بود بخشی از لوله‌های مربوط به انتقال گاز ترش و شیرین در ضخامت‌های بالاتر از ۱۲ و کمتر از ۲۰ میلی‌متر را از این زنجیره تامین کند. با انجام این اقدام از سوی شرکت ملی نفت ایران در چارچوب حمایت از تولید ملی و عمل به رهنمودهای رهبر معظم انقلاب در حوزه اقتصاد مقاومتی، علاوه بر جلوگیری از خروج ۲۰۰ میلیون دلار ارز از کشور، سنگ‌بنای بی‌نیازی به این محصول به میزان سالانه صدها هزار تن بنا نهاده شد.

افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی نفت‌خام

با اعمال دور تازه تحریم‌های مستکبرانه غرب، ذخیره‌سازی نفت خام به عنوان یکی از راهبردهای شرکت ملی نفت ایران در مسیر کم اثر کردن این تحریم‌ها مطرح شد. به همین منظور قرارداد ساخت مخازن ذخیره‌سازی ۱۰ میلیون بشکه‌ای نفت خام طی سال گذشته نهایی شد. طرح ساخت مخازن ذخیره‌سازی نفت در بندر جاسک، بخشی از پروژه انتقال نفت گوره - جاسک است؛ پروژه‌ای که با تاکید مقام معظم رهبری و دولت با جدیت پیگیری می‌شود و به توسعه کشور در بخش جنوب شرقی می‌انجامد. افزون بر این، تنوع‌بخشی به نقاط صادرات نفت و تامین خوراک واحدهای پایین‌دستی نیز در این طرح هدف‌گذاری شده است.

این طرح که به عنوان طرحی در مسیر پشتیبانی صادرات نفت خام از جزیره خارگ مطرح است، اقدامی راهبردی به منظور استمرار و تداوم تولید پایدار نفت‌خام و تکمیل و ارتقای زنجیره ارزشی صنعت‌نفت کشور به شمار می‌رود. در عین حال با اتمام ساخت تاسیسات ذخیره‌سازی و ایستگاه‌های اندازه‌گیری میعانات گازی استان بوشهر در سال گذشته، امکان ذخیره سازی میعانات گازی تولیدی تعدادی از پالایشگاه‌های پارس جنوبی با ظرفیت اسمی ۶۴۰ هزار متر مکعب معادل چهار میلیون بشکه، همچنین تغذیه ورودی تلمبه‌ها به منظور تامین خوراک پالایشگاه‌های میعانات گازی ستاره خلیج فارس و پارس به ترتیب به میزان ۳۶۰ هزار و ۱۲۰ هزار بشکه در روز و نیز ارسال میعانات گازی به سمت گوی‌های شناور (SPM) شماره ۱ و ۲ تا سقف ۶۰۰ هزار بشکه در روز فراهم می‌شود.

تلمبه‌خانه‌های غرب کارون در مدار بهره‌برداری

مجموعه پروژه‌های احداث تلمبه خانه‌های غرب کارون و امیدیه از جمله طرح‌های جامع شرکت ملی نفت ایران است که تا پایان سال گذشته به بهره‌برداری رسید. در این طرح بزرگ ملی، انتقال روزانه ۲۵۴ هزار بشکه نفت سبک و ۲۸۰ هزار بشکه نفت سنگین میادین غرب کارون به امیدیه، انتقال ۲۸۰ هزار بشکه نفت سنگین از امیدیه به تاسیسات گوره و پایانه نفتی بهرگان و همچنین انتقال روزانه به‌طور میانگین ۲۲۰ هزار بشکه نفت سنگین و ۱۵۰ هزار بشکه نفت سبک طرح‌های غرب کارون از تلمبه خانه غرب کارون به پایانه نفتی بهرگان در نظر بوده است. گستره اجرای این مجموعه پروژه‌ها از ۳۰ کیلومتری جنوب غربی شهر اهواز با اجرای پروژه تلمبه خانه غرب کارون آغاز و سپس با اجرای خطوط لوله انتقال نفت سبک و سنگین به سمت شرق ادامه می یابد. در ادامه با اجرای خط لوله انتقال نفت سنگین از تلمبه خانه اهواز (ABS) به سمت جنوب شرقی و شهر امیدیه امتداد یافته و با اجرای تلمبه خانه جدید امیدیه و عبور از آن، تا محل مخازن گوره و سپس تا پایانه صادراتی بهرگان ادامه پیدا می کند.

فاز نخست نیروگاه غرب کارون در ایستگاه آخر

در ادامه فعالیت‌های توسعه ای در منطقه غرب کارون، فاز نخست نیروگاه غرب کارون نیز در آستانه بهره‌برداری قرار گرفت. اهمیت بهره برداری از این نیروگاه به این دلیل است که ضمن تولید برق مستمر، تولید پیوسته نفت در منطقه غرب کارون را میسر می سازد.

جمع‌آوری گازهای مشعل

با اجرای طرح جمع آوری گازهای همراه مشعل در پروژه‌های بزرگ صنعت نفت که از چند سال گذشته با جدیت در حال پیگیری است، علاوه بر حفظ و نگهداشت محیط زیست، در مصرف مقادیر قابل توجهی از منابع هیدروکربوری نیز صرفه جویی می‌شود. در این زمینه اقدام‌های موثری از سوی شرکت ملی نفت ایران صورت گرفته است. پس از افتتاح فاز دوم طرح جمع آوری گازهای همراه نفت (آماک) در استان خوزستان، بهره‌برداری از مجتمع فراورش گاز جزیره هنگام در دستور کار قرار گرفت که امکان فراورش روزانه ۸۰ میلیون فوت مکعب گاز را فراهم ساخت. این در حالی است که پیش‌تر روزانه گازی برابر با ۱۴ هزار بشکه نفت در مشعل‌های میدان نفتی هنگام سوزانده می‌شد که بهره‌برداری از این مجتمع، ضمن جلوگیری از سوزانده شدن این حجم گاز، روزانه بیش از ۷۰۰ هزار دلار صرفه اقتصادی داشته و خدمت ارزشمندی هم برای محیط زیست محسوب می‌شود. در ادامه اقدام‌های شرکت ملی نفت ایران در حوزه شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، قرار است ۹۰ درصد از گازهای همراه نفت این مناطق جمع آوری شود. برای نیل به این هدف، ساخت ۲۳ کارخانه کوچک با تجهیزات کاملا ایرانی در برنامه قرار دارد که گام موثری در اشتغالزایی نیروهای بومی در منطقه به شمار می‌رود. پیشرفت فیزیکی قابل توجه پروژه‌های دیگری همچون ان جی ال‌های ۳۱۰۰، ۳۲۰۰ و خارگ، پالایشگاه هنگام و بیدبلند ۲ نیز حاکی از آن است که طرح کاهش آلودگی مشعل‌های گازی استان خوزستان به ایستگاه پایانی نزدیک می‌شود. در عین حال با امضای یادداشت تفاهم بازیافت و مصرف گاز فلر (مشعل) در یکی از پالایشگاه‌های پارس جنوبی میان شرکت ملی نفت ایران، شرکت سفره گس فرانسه و شرکت صنعت سازه ثمین ایران، از چندی پیش اجرای طرح ملی جمع آوری گازهای همراه در پارس جنوبی نیز در دستور کار قرار گرفته است. جلوگیری از هدر رفت ثروت ملی با بازیافت روزانه ۴۵۰ هزار متر مکعب گاز فلر و همچنین جلوگیری از انتشار سالانه ۵۰۰ هزار تن گاز دی اکسید کربن، از مهمترین دستاوردهای این طرح است. در عین حال مقرر شده است تا در صورت موفقیت آمیز بودن این طرح، از تجربه به دست آمده برای جمع آوری گازهای مشعل‌ها (فلر) در اهواز و همچنین مجهز کردن سایر پالایشگاه‌های گاز پارس جنوبی به این فناوری استفاده شود. طبق برنامه‌ریزی انجام شده با شرکت‌های نفت و گاز پارس و مجتمع گاز پارس جنوبی، تا نیمه اول امسال بیش از ۵۰ درصد از فلرینگ پالایشگاه‌های جدید در حال راه‌اندازی، کم خواهد شد که موفقیت بزرگی به شمار می‌رود. همچنین مقرر شده است تا پایان دولت دوازدهم، همه مشعل‌های اصلی خاموش شده و از سوختن گازهای همراه نفت جلوگیری شود.